Obsah

1. Jak pracuje počítač 3

Základní princip je velmi jednoduchý 3
Dokumenty a nástroje (datové soubory a programy) 3
Složky (adresáře) 4
Jak to tedy vlastně funguje 5
Typy datových souborů – dokumentů 6
Zástupce 6
Hardware a software 7
Vstupní a výstupní zařízení 7
Operační systém 8
A to je skoro všechno 8

Už víme, jak pracuje počítač, ale jak se pracuje s počítačem? 9

Jak se pracuje na počítači aneb co mám zmáčknout 9
Shrnutí 11

Struktura knihy aneb nemusíte číst všechno 12

Kapitolu o principu práce počítače už máme za sebou... 12
Dále následují základní teoretické kapitoly... 12

Praktické kapitoly 13

Jak dál aneb co musíme znát, když chceme... 13

2. Historie počítačů 15

První pokusy 15
První mikropočítače 16
Kompatibilní 16
APPLE 16
Počítače typu PC 17
Windows (=okna) 17
Notebook 17
Pracovní stanice 17
V blízké budoucnosti... 18
Shrnutí 18

3. Bity a bajty, dpi 19

V počítači je všechno jen 0 a 1 19
DPI a barevná hloubka 20

Grafický a textový režim, rozlišení obrazovky 22
Shrnutí 23

4. Části a díly počítače 25

Části počítače a jeho skříň – tlačítka a diody na ní, zapnutí a vypnutí počítače 25

Části počítačové sestavy 25
Tlačítka a světelné diody na skříni počítače 25
Monitor 27
Shrnutí 27

Jednotlivé díly počítače – k čemu slouží a jak pracují 27

Procesor (mikroprocesor) 27
Paměť (operační paměť, RAM) 29
Sběrnice 30
Základní deska počítače 30
Disky 30
Pevný disk (HD [hard disk]) 31
Disketová mechanika (FDD – Floppy Disk Drive [drajv]) 31
Nové velkokapacitní druhy výměnných disků 32
CD-ROM mechanika 32
DVD mechanika… 32
Zapisovací CD R a CD RW mechaniky 32
Paralelní a sériové rozhraní 33
USB 33
Grafická karta (videokarta, grafický adaptér) 33
Monitor 35
Skříně počítače 36
Napájecí zdroj 36
Síťová karta 37
Faxmodemová karta či externí (vnější) faxmodem 37

Zvuková karta a reproduktory 37

Kazetopásková jednotka 38

Klávesnice a myš 38

Další různé karty 38

Počítač zezadu 38

Počítač je špatná investice 39
Doplnění, rozšíření a modernizace počítače 39
Značkové a neznačkové počítače 39
Příklady nabídek počítačů 40
Shrnutí 42

5. Tiskárny a skenery 43

Nastavení kvality tisku 43
Ovladače 43
Jehličkové tiskárny 43
Inkoustové (tryskové) tiskárny 44
Tiskárny laserové 45
Plotter 46
Skener (Scanner) [skenr] 46
Shrnutí 48

6. Operační systémy 49

Vlastnosti systémů Windows 49

Nejnovější operační systémy – Windows XP Home a Professional 50

Starší systémy firmy Microsoft 50

Windows 2000 Professional 50
Windows Millennium edition (ME) 51
Systémy Windows 98 a Windows 95 51
Windows 3.1 (3.11) 51
DOS 51
Programy pro DOS, Windows 3.1 a Windows 95 51

Další operační systémy – MacOs, UNIX, LINUX 52

Shrnutí 52

7. Počítačové programy 55

Orientace v „hrozivém" množství programů 55

Programátorské firmy 55
Program, jeho označení, verze 55
Aktualizace (upgrade [apgrejd]) programu 56
Instalace programu 56
OEM software 56
Lokalizace programu 57
Jaký koupit program 57

Programy, které oživují náš počítač 58

Nadstavby systému DOS 58
Textový editor 58
DTP programy 59
Fulltext a hypertext 59
DIP – bezpapírová kancelář 60
Tabulkový kalkulátor (spreadsheet [spredšít]) 60
Databáze 60

Programovací jazyky 61
Kreslení a úprava fotografií pomocí počítače 62
CAD – nástroj konstruktéra, projektanta a architekta 62
Programy pro prostorové návrhy a animace 62
Hry 62
Výukové programy 63
Multimédia 63
Počítač – audiovizuální centrum 63
Starší, levný počítač pro děti? 63
Domácí a kancelářský počítač 64
Komunikační programy 64
Viry a antiviry 64
Utility (pomůcky) 64
Speciální programy 65
Kancelářské balíky 65
Shrnutí 66

8. Počítačové sítě 67
Lokální sítě = sítě v podniku, firmě, škole 67
Základní dva druhy sítí 67
Sítě PEER TO PEER [pír tu pír] 67
Sítě KLIENT – SERVER [servr] 68
Výhody a služby počítačových sítí 69
Nevýhody sítě 69
Mapování síťových disků 70
Přihlášení se do sítě – uživatelské jméno a heslo 70
Vlastnosti (atributy) síťových disků 70
Bezpečnost sítě a její správce 71
Net PC a terminály 71
Shrnutí 72

9. Internet 73
Co je to Internet a k čemu je dobrý? 73
Adresy na Internetu 74
Vybrané služby Internetu 75
E-mail [í meil] – Elektronická pošta 75
World Wide Web (WWW) [world waid web] 76
Co vše je na Internetu 77
Elektronický obchod a virtuální obchodní domy 78
Jak se obyčejný uživatel připojí k Internetu 78
Shrnutí 79
Web je opravdu virtuální svět... 80

10. Data mají cenu zlata 83

Zabezpečení počítače a dat před zneužitím cizí osobou 83
Zabezpečení dat před poruchou počítače, chybou obsluhy a před počítačovými viry 84
Zálohování (archivace) dat 84
Počítačové viry 86
Mechanická péče o počítač a diskety 87
Pořádek je základ efektivní práce 88
Shrnutí 88

11. Paragrafy a počítače 89

Jak vzniká program, náklady spojené s jeho tvorbou 89
Program – zboží a autorské dílo 89
Kupujeme program 89
Distribuce programu 90
Svůdnost krádeže programu 91
Výhody legálního softwaru 91
Kontrola užívání legálního softwaru 92
Ochrana programů před nelegálním kopírováním 92
Různé druhy programů 93
GNU licence 94
Základy počítačové etiky 94
Shrnutí 95

12. Počítač a naše zdraví 97

Oči, bolesti hlavy 97
Záda a krční páteř, ruce 99
Hluk počítače 100
Rozdělení času a kompenzační cvičení 101
Shrnutí 101

13. Psychologická a sociální rizika práce s počítačem aneb pozor na krev a závislost 103

Počítač je běžný nástroj pro práci 103
Počítač se s námi baví 103
Nebezpečí práce s počítačem 103
Násilí a pornografie v počítači 104
Počítačové hry 106
Pojmy z oblasti her 107
Kupovat, či nekupovat počítač domů dětem? 108
Shrnutí 109

14. Operační systémy Windows (95, 98, ME a 2000, XP) 111

Principy práce 111
Důležité pojmy a znalosti – stavební prvky systémů Windows 112
Upozornění (varování) 114
Shrnutí 1 116

Konečně do praxe 117

Plocha 117
Nabídka Start 119
Hlavní panel 120
K čemu slouží myš 121
Okno, práce s ním, změna jeho velikosti a polohy 122
Spuštění a ukončení programu 125
Shrnutí 2 127
Práce s počítačem novým způsobem 128
Vytvoření složky 128
Struktura složek v počítači, její procházení 129
Vytvoření prázdného dokumentu 131
Otevření dokumentu (spuštění programu, který je svázán s dokumentem) 132
Naplnění datového souboru 132
Uložení souboru 133
Ukončení práce s programem 133
Kopírování, přesun, mazání a přejmenování objektů 134
Shrnutí 3 135

Další vlastnosti systému Windows 135

Schránka 135
Uchop a táhni (Drag and drop) 137
Funkce OLE 137
Sjednocené ovládání programů 138
Tlačítka na pruzích (panelech) s nástroji 140
Klávesové zkratky (někdy se říká kombinace) 140
Dialogová okna 142

Přihlášení se do systému 145

Ukončení Windows a vypnutí počítače 145

A to je vše? 147
Shrnutí 4 147

15. Windows 3.1 a DOS 149

16. Práce s textem 151

Písmo 151

Historie písma 151
Klasifikace (rozdělení) písem (fontů, sad) 151
Pořizování textu 153
Klávesnice 153
Zápis znaků 153
Kombinace kláves (klávesová zkratka) 155
Vkládání a přepisování textu 155
Mazání textu 155
Důležité zásady 155
Pohyb po textu (přesun kurzoru) pomocí klávesnice 156
Označování textu 157
Kopírování a přesun textu 159
Než začneme psát 159
Nastavení strany 159
Možnost různého zobrazení strany 160
Odstavec je základem textu 160
Vlastnosti odstavce 161
Tabulátory 162
Zásady pro odstavce 163
Kapitola (oddíl), záhlaví a zápatí 163
Záhlaví a zápatí 164
Pole 164
Struktura dokumentu 164
Styly odstavců 165
Šablona 165
Vkládání objektů do textu 166
Druhy objektů 166
Vlastnosti rámu (objektu) 167
Další užitečné funkce textového editoru 167
Pravidla pro vytváření hezkých dokumentů 168
Používání písem 168
Odstavce 169
Některé znaky a spojení znaků 169
Shrnutí 170

17. Tabulky a grafy 173
Okno tabulkového kalkulátoru 173
Co může být v buňce 174
Plnění buněk 176
Relativní a absolutní odkaz 177
Formát buňky 178

Další možnosti tabulkového kalkulátoru 178
Příklad jednoduché prezentační tabulky a grafu 178
Grafy 180
Shrnutí 182

18. Internet prakticky 183

Připojení k Internetu 183
Prohlížení WWW stránek 184
Hledání v síti Internet 185
Elektronická pošta (e-mail) 186
Program Outlook Express 187
Nová zpráva 189
Shrnutí 191
Adresy (adresář) 191
Pozor na viry 192

19. Databáze 193

Důležité pojmy při práci s databází 194
Způsoby zobrazení záznamů 195
Propojení tabulek 196
Evidenční program určený pro systém DOS 197
Shrnutí 198

20. Kreslení obrázků a úprava fotografií 199

Získání obrázků 199
Rozdělení práce s obrázky 199
Bitmapové a vektorové obrázky 200
Změny velikosti bitmapových a vektorových obrázků 200
Nástroje programu na úpravu fotografií 204
Nástroje programu na vytváření vektorových obrázků 206
Barvy, kompozice obrázku 207
Shrnutí 209
Závěr 211
Řešení cvičení 213

Rejstřík 215